

PŘEDMLUVA

Dne 27. března roku 2003 se z iniciativy Katedry občanské výchovy Pedagogické fakulty Univerzity Palackého uskutečnilo již šesté etické sympozium s názvem „Krise hodnot evropské kultury. Výzva nejen pro univerzitu“. Během celodenního jednání zaznělo šest referátů, které se věnovaly krizi hodnot evropské kultury a souvislostem, které z ní vyplývají.

Pořadatelům sympozia šlo především o to, aby se jejího zasedání zúčastnilo co nejvíce studentů pedagogické fakulty a aby si tak mohli udělat představu o průběhu vědeckého rokování.

Diskutující se ve svých vystoupeních zamýšleli především nad tím, že člověk moderní doby přestal vnímat harmonii mezi tělem a duchovnem, což pak vedlo k porušení jednoty duše a těla. Tato nerovnováha duše a těla je způsobována především konflikty v mezilidských vztazích a obtížemi při hledání sociální identity jedince. K tomu všemu často přispívají takové jevy jako informační chaos a rychlé životní tempo.

Na sympoziu byl zmiňován problém hodnotového systému společnosti a každého jedince v souvislosti se vstupem České republiky a Slovenské republiky do Evropské unie. Bylo konstatováno, že Evropská unie není jen souborem určitých byrokratických pravidel fungování tohoto společenství, ale že je to především sjednocená Evropa hodnot. A proto se také zřejmě bude muset leckdy změnit náš hodnotový systém. Ten byl leckdy omezen tím, že byl uzavřen v rámci národního státu a scházela nám možnost srovnání s jinými kulturami a s odlišnými stupnicemi hodnot.

A právě v této situaci vyrůstá před univerzitami jako vzdělávacími institucemi důležitý úkol. Ty se totiž nemohou vyhýbat nejrůznějším otázkám, které souvisejí s hodnotovým ukotvením etiky a morálky a také s kvalitou demokracie a respektem politiků k občanské společnosti.

V diskusi na tomto sympoziu bylo poukázáno na to, že krise hodnot a různé stupnice hodnot se mohou projevovat i ve sporech mezi jednotlivými generacemi. Zatímco mladší generace jsou uvolněnější a svobodnější, jejich rodiče mají spíše tendenci identifikovat se s tradicemi státu a národa, ve kterém prožili značnou část svého produktivního života. Situace je o to složitější, že tyto generační a hodnotové spory a střety neprobíhají pouze napříč společnostmi, ale leckdy vznikají přímo v jednotlivých rodinách. Rodiče se pak leckdy diví, jak je možné, že jejich děti preferují jiné hodnotové systémy než ty, které respektovali oni sami.

Nacházení stabilních hodnot pro jednotlivce je zejména ve 20. století komplikováno také tím, že lidé se střetávali s intenzivním

procesem modernizace, která často narušila jejich tradiční hodnotové systémy a také jejich způsob života. Což ve svém důsledku vedlo k vykořeněnosti a ztrátě hodnot u nejrozličnějších sociálních skupin. Je však nutno zdůraznit, že každý člověk má potřebu se orientovat i v dnešním složitém světě a rozumět mu. Někdy tuto složitou situaci řeší tím, že se stává členem některých sekt, o kterých se domnívá, že mu dají tolik potřebný pocit bezpečí a jistoty. Je také zřejmé, že výskyt nejrozličnějších sekt souvisí právě s onou krizí hodnot evropské kultury.

A právě na některé z těchto problémů se snažili reagovat autoři a účastníci zmíněného vědeckého sympozia.

Petr Zima, Dušan Špiner